

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย โครงสร้าง 6 ด้าน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหาองค์ความรู้ 3) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 4) กิจกรรมการมีส่วนร่วม 5) กิจกรรมแผนงาน/โครงการ และ 6) แผนงานปฏิบัติตามโครงการ บทบาทการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ร่วมตัดสินใจ 2) ร่วมปฏิบัติการ 3) ร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ร่วมประเมินผล โดยศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อม ประสิทธิภาพเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ความรู้ เจตคติ และความตระหนักในการจัดการขยะ โดยศึกษาปริมาณขยะภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการตามโครงการและให้กลุ่มประเมินผลกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาสถานภาพปัจจุบันของการจัดการขยะของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี จากข้อมูลด้านการบริหาร ปรากฏผลดังนี้

การบริหารขององค์การในการจัดการขยะ

ในอำเภอบ้านแหลม มีเทศบาลบ้านแหลมเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดำเนินการด้านการกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลบ้านแหลมและพื้นที่ตำบลใกล้เคียง เทศบาลบ้านแหลมโดยฝ่ายการสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บขนขยะและกำจัดขยะ พร้อมบริการประชาชนในการรองรับขยะของเทศบาล ได้แก่ ถังพลาสติก ขนาด 180 ลิตร จำนวน 450 ใบ ถังยางรถยนต์ ขนาด 60 ลิตร จำนวน 300 ใบ และถังพลาสติก ขนาด 30 ลิตร จำนวน 207 ใบ ตั้งวางบริการตามจุดต่าง ๆ ที่มีประชาชนหนาแน่นในเขตเทศบาล ได้แก่ ย่านที่พักอาศัย ตลาด พาณิชยกรรม โรงเรียน สถานที่ราชการ และโรงพยาบาล เป็นต้น โดยทางเทศบาลบ้านแหลมได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการเก็บขนขยะเดือนละ 10 บาทต่อครัวเรือน และค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บต่อร้านอาหารและสถานประกอบการแห่งละ 20 บาทต่อเดือน โดยดำเนินการเก็บขยะทุกวัน วันละ 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เวลา 06.00 – 11.00 น. และ ครั้งที่ 2 เวลา 13.00-17.00 น. ใช้รถบรรทุกขยะ จำนวน 3 คัน และเรือเก็บขยะจำนวน 1 ลำ มีพนักงานเก็บขนขยะ จำนวน 15 คน

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย อยู่ห่างจากเทศบาลบ้านแหลมประมาณ 2 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ขนาดพื้นที่ 12 ไร่ ปริมาณขยะที่ต้องดำเนินการกำจัดของเทศบาลบ้านแหลมประมาณวันละ 14 ตัน (เป็นขยะในพื้นที่อำเภอบ้านแหลมประมาณวันละ 12 ตัน และขยะจากพื้นที่ใกล้เคียงนำขยะมากำจัดวันละ 2 ตัน คือ ตำบลท่าแร่ ตำบลบางตะบูนและตำบลบางขุนไทร) ซึ่งในการกำจัดขยะของเทศบาลบ้านแหลมใช้วิธีแบบเทกองรวมและไถกลบขยะในพื้นที่เป็นครั้งคราว ซึ่งจากสถานภาพของสถานที่กำจัดขยะสามารถรองรับปริมาณขยะได้ถึง พ.ศ.2550 จึงมีการแก้ไขปัญหาขยะที่มีปริมาณมากขึ้นโดยการจ้างประมูลบริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการเก็บขนขยะจากสถานที่รวบรวมขยะของอำเภอบ้านแหลมขนย้ายไปที่ อำเภอลำลูกเกด โดยคิดค่าบริการปีละ 1 ครั้งเป็นการแก้ไขปัญหาสถานที่กำจัดขยะได้ส่วนหนึ่ง ปัจจุบันมีการใช้พื้นที่ในการกำจัดขยะแล้ว ประมาณ ร้อยละ 80 (10 ไร่) ส่วนอีก 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางครก ตำบลบางแก้ว ตำบลท่าแร่ ตำบลแหลมผักเบี้ย และตำบลปากทะเล ปัจจุบันดำเนินการเก็บขนและกำจัดขยะเองตามสภาพ เช่น ขุดหลุมฝังขยะ และบางตำบลยังไม่มีจัดการด้านขยะในพื้นที่ ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาด้านขยะตามสภาพของประชาชน คือ การทิ้งขยะริมทางสาธารณะ ในที่รกร้าง ในแม่น้ำลำคลอง และรวบรวมเผาขยะเมื่อมีขยะมีปริมาณมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนและก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม (ตามรายละเอียดภาคผนวก ฉ)

ตอนที่ 2 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ
ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของกลุ่มเป้าหมาย ผลการศึกษามีดังนี้

1. สถานภาพทั่วไป

เพศ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเพศชาย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8 และเป็นเพศหญิงจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2

อายุ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุจำนวนมาก คืออายุระหว่าง 30-49 ปี จำนวน 14 คน คิดร้อยละ 53.8 รองลงมาคืออายุระหว่าง 25-34 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 และอายุระหว่าง 50-60 ปี ขึ้นไปที่มีน้อยคือ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

การนับถือศาสนา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่นับถือศาสนาพุทธจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับการศึกษามากสุดระดับอนุปริญญาจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 ระดับปริญญาตรีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาเป็นระดับและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2

สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ปัจจุบันสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ตำแหน่งละ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ส่วนตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตำแหน่งละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

การประกอบอาชีพและรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาเป็นการประกอบอาชีพรับราชการและรับจ้างจำนวน 6 คน

คิดเป็นร้อยละ 23.1 และผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ส่วนผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 และผู้มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 – 20,000 บาท ขึ้นไปจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สถานภาพทั่วไป

		n = 26	
ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	หญิง	5	19.2
	ชาย	21	80.8
อายุ	25-34 ปี	9	34.6
	35-49 ปี	14	53.8
	50-60 ปี ขึ้นไป	3	11.5
ศาสนา	พุทธ	26	100
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า/ปวช.	5	19.2
	อนุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า	11	42.3
	ปริญญาตรี	10	38.5
สถานะการดำรงตำแหน่ง			
	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	2	7.7
	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	6	23.1
	เลขานุการ/การสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	2	7.7
	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลฯ	4	15.4
	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	5	19.2
	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	6	23.1
	เจ้าพนักงานธุรการ	1	3.8
อาชีพ	เกษตรกรกรรม	10	38.5
	รับจ้าง	6	23.1
	ธุรกิจส่วนตัว	4	15.3
	รับราชการ	6	23.1
รายได้โดยประมาณต่อเดือน			
	น้อยกว่า 10,000 บาท	11	42.3
	10,000 – 20,000 บาท ขึ้นไป	15	57.7

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อม พบว่า สื่อโทรทัศน์มีมากที่สุดจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 รองลงมาได้รับสื่อหนังสือพิมพ์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 สื่อทางวิทยุจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 และสื่อจากเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากการประชุม/สัมมนา มีมากที่สุดจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาเป็นสื่อจากเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อม

n=26

สื่อ	ทุกวัน		สัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง		เดือนละ 1-3 ครั้ง		ไม่เคยได้รับ ข่าวสาร	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
โทรทัศน์	17	65.4	6	23.1	3	11.5	0	0
วิทยุ	14	53.8	7	26.9	5	19.2	0	0
หนังสือพิมพ์	16	61.5	6	23.1	4	15.4	0	0
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	11	42.3	7	26.9	5	19.2	3	11.5
การประชุม/สัมมนา	0	0	7	26.9	9	34.6	10	38.5

3. ประสพการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประสพการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่เคยมีประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมีมากที่สุดคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.12 โดยมีผู้ตอบมากที่สุดจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 92.3 คือ ข้อ 3. อากาศหรือเป็นพิษหายใจไม่สะดวก แสบตา และแสบจมูก และข้อ 7. การจัดการอากาศเสีย รองลงมาไม่เคยมีประสพการณ์ปัญหาการจัดการขยะเป็นพิษจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 84.6 ประสพการณ์ปัญหาขยะมากและส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และดินเป็นพิษเมื่อปลูกพืชแล้วไม่เจริญงอกงาม และผลผลิตไม่คุ้มทุนจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 ส่วนประสพการณ์ปัญหาน้ำเน่าเสียและส่งกลิ่นเหม็นจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73 การจัดการน้ำเน่าจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 69.2 การจัดการดินไม่อุดมสมบูรณ์จำนวน 14 คน

คิดเป็นร้อยละ 53.8 ส่วนผู้ที่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.87 ซึ่งเคยประสบการณปัญหาการจัดการดินไม่อุดมสมบูรณ์มากที่สุดจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 รองลงมาคือ การจัดการด้านน้ำเน่า จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 ประสบการณ์ปัญหาน้ำเน่าเสียและส่งกลิ่นเหม็นจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9 ประสบการณ์ปัญหาขยะมากและส่งกลิ่นเหม็นรบกวนและดินเป็นพิษเมื่อปลูกพืชแล้วไม่เจริญงอกงาม และผลผลิตไม่คุ้มทุนจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 การจัดการขยะเป็นพิษจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 และประสบการณ์ปัญหาอากาศเป็นพิษหายใจไม่สะดวก แสบตาและแสบจมูก และการจัดการอากาศเสียจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

ประสบการณ์ปัญหา	n=26			
	เคย		ไม่เคย	
	จำนวน	%	จำนวน	%
1. น้ำเน่าเสียและส่งกลิ่นเหม็น	7	26.9	19	73
2. มีขยะมากและขยะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน	6	23.1	20	76.9
3. อากาศเสียหรือเป็นพิษหายใจไม่สะดวก แสบตา และแสบจมูก	2	7.7	24	92.3
4. ดินเป็นพิษเมื่อปลูกพืชแล้วไม่เจริญงอกงาม และผลผลิตไม่คุ้มทุน	6	23.1	20	76.9
5. การจัดการน้ำเน่าเสีย	8	30.8	18	69.2
6. การจัดการขยะเป็นพิษ	4	15.4	22	84.6
7. การจัดการอากาศเสีย	2	7.7	24	92.3
8. การจัดการดินไม่อุดมสมบูรณ์	12	46.1	14	53.8
$\sum \bar{x}$	5.87	22.6	20.12	77.3

4. ความรู้ เจตคติ และความตระหนักในการจัดการขยะ

4.1 ความรู้ในการจัดการขยะ

จากการผลการศึกษาความรู้ในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีผู้ที่ตอบถูกจำนวนมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.1 คิดเป็นร้อยละ 77.3 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 92.3 ในข้อ 1 คือ เราสามารถแยกขยะได้เป็น 3 ประเภท คือ ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย

ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบผิดจำนวนมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.9 คิดเป็นร้อยละ 22.6 โดยข้อที่ตอบผิดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.5 ในข้อ10. คือ การจัดเก็บขยะจำเป็นต้องมีถังรองรับขยะอย่างเพียงพอ แต่ไม่จำเป็นต้องมีฝาปิดเพราะลำบากในการทิ้งขยะและสัตว์ไม่สามารถที่จะคุ้ยเขี่ยได้ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ความรู้ในการจัดการขยะ

เนื้อหา	n = 26			
	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	%	จำนวน	%
1.เราสามารถแยกขยะได้เป็น 3 ประเภท คือ ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย	24	92.3	2	7.7
2.แหล่งกำเนิดขยะที่สำคัญ 3 ประเภท คือ ขยะจากบ้านเรือนขยะจากกิจกรรมภาคอุตสาหกรรม และขยะจากกิจกรรมภาคเกษตรกรรม	18	69.2	8	30.7
3.การเพิ่มขึ้นของประชากรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเพิ่มปริมาณขยะ	22	84.6	4	15.4
4. ขยะจากชุมชนส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทเศษอาหาร เศษผักเปลือกผลไม้ ซึ่งเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ	23	88.5	3	11.5
5. ปัญหาขยะไม่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสีย ปัญหาดินเป็นพิษ และปัญหาอากาศเสีย	19	73.1	7	26.9
6. ขยะที่ย่อยสลายได้ยาก เช่น พลาสติกโฟม กระดาษ ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก ต้องนำไปฝังกลบอย่างเดียวเท่านั้น	18	69.2	8	30.7
7. การกำจัดขยะที่ดีที่สุด คือ การเทกองกับพื้นเพื่อให้เกิดการย่อยสลายเองตามธรรมชาติ	21	80.8	5	19.2
8. การกำจัดขยะประเภทเศษอาหารเปลือกผลไม้สามารถทำได้โดยการนำไปเป็นปุ๋ยหมัก	22	84.6	4	15.4
9. ในการขนย้ายขยะโดยใช้รถขนขยะ ต้องมีการป้องกันการฟุ้งกระจายและการตกหล่นของขยะ	18	69.2	8	30.8
10. การจัดเก็บขยะจำเป็นต้องมีถังรองรับขยะ แต่ไม่จำเป็นต้องมีฝาปิด เพราะลำบากในการทิ้งขยะและสัตว์ไม่สามารถคุ้ยเขี่ยหาอาหารได้	16	61.5	10	38.5
$\sum x$	20.1	77.3	5.9	22.6

4.2 เจตคติในการจัดการขยะ

จากการผลการศึกษาเจตคติในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีผู้ที่ตอบถูกจำนวนมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.5 คน (ร้อยละ 59.61) โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุดจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 80.76 คือข้อ 6. การแยกขยะเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตรายเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลา และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และข้อ 8. การนำขยะชนิดเศษผักผลไม้ มาใช้ประโยชน์ทำให้เกิดปัญหาขยะลดลง เช่น การทำปุ๋ยหมักและเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น รองลงมามีผู้ตอบถูกจำนวน 20 คนคิดเป็นร้อยละ 76.92 คือ ข้อ 4 ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเท่านั้น และมีผู้ตอบถูกน้อยสุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 30.76 คือข้อ 3. การกำจัดขยะโดยการเผาเป็นวิธีที่เหมาะสม เพราะไม่ยุ่งยาก และสะดวกรวดเร็วในการกำจัด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ตอบผิดจำนวนมากคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.5 คน (ร้อยละ 40.39) โดยข้อที่ตอบผิดมากที่สุดจำนวน 18 คน คิดเป็น ร้อยละ 69.23 คือข้อ 3. การกำจัดขยะโดยการเผาเป็นวิธีที่เหมาะสมเพราะ ไม่ยุ่งยาก และสะดวกรวดเร็วในการกำจัด รองลงมามีผู้ตอบผิด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 57.69 คือข้อ 7 ปัญหาขยะก่อให้เกิดปัญหาในด้านกลิ่นเหม็นเพียงอย่างเดียว และข้อ 10. เศษอาหาร เปลือกผลไม้เป็นขยะที่ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ และผู้ที่ตอบผิดน้อยสุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.23 คือข้อ 6.การแยกขยะเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตรายเป็นเรื่องยุ่งยากเสียเวลา และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และข้อ 8. การนำขยะชนิดเศษผักผลไม้ มาใช้ประโยชน์ทำให้เกิดปัญหาขยะลดลง เช่น การทำปุ๋ยหมักและเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 เจตคติในการจัดการขยะ

เนื้อหา	n = 26			
	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	%	จำนวน	%
1. เราทุกคนมีส่วนในการก่อให้เกิดขยะจำนวนมากจากการอุปโภคบริโภค	19	73.07	7	26.92
2. ขยะที่ไม่ได้รับการกำจัดหรือนำไปกำจัดไม่ทันจะเกิดกลิ่นเหม็นและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค	16	61.53	10	38.46
3. การกำจัดขยะโดยการเผาเป็นวิธีที่เหมาะสมเพราะเป็นวิธีที่ไม่ยุ่งยากและสะดวกรวดเร็วในการกำจัด	8	30.76	18	69.23
4. ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเท่านั้น	20	76.92	6	23.07
5. การกำจัดขยะโดยการเทกองกลางแจ้งและปล่อยให้ย่อยสลายตามธรรมชาติเป็นวิธีการกำจัดที่ง่ายและประหยัดที่สุด	16	61.53	10	38.46

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 26

เนื้อหา	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	%	จำนวน	%
6. การแยกขยะเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตรายเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลา และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์	21	80.76	5	19.23
7. ปัญหาขยะก่อให้เกิดปัญหาในด้านกลิ่นเหม็นอย่างเฉียว	11	42.30	15	57.69
8. การนำขยะชนิดเศษผัก ผลไม้ มาใช้ประโยชน์ทำให้ ปัญหาขยะลดลง เช่น การนำมาทำปุ๋ยหมัก และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น	21	80.8	5	19.2
9. การกำจัดขยะโดยการทำเป็นปุ๋ยหมักเป็นวิธีการที่ยั่งยืนเพราะ ต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์มาก เช่น ดิน น้ำ และการแยกขยะ	12	46.15	14	53.85
10. เศษอาหาร เปลือกผลไม้เป็นขยะที่ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ	11	42.30	15	57.69
$\sum \bar{x}$	15.5	59.61	10.5	40.39

4.3 ความตระหนักในการจัดการขยะ

ผลการศึกษาความตระหนักในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีผู้ที่ตอบถูกจำนวนมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.8 คน (ร้อยละ 68.45) โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุดจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 92.30 คือข้อ 4. ท่านจะบอกให้คนในบ้านแยกขยะและทิ้งขยะในถังให้ถูกสุขลักษณะ รองลงมา มีผู้ตอบถูกจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 88.46 คือข้อ 3. ท่านจะหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกและโฟมเพราะเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ยากในธรรมชาติ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบถูกน้อยสุดจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 คือข้อ 5. สิ้นค้ารีไซเคิลเป็นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำเราไม่ควรนำมาใช้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบผิดจำนวนมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.2 (ร้อยละ 31.55) โดยข้อที่ตอบผิดมากที่สุดจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 57.69 คือ ข้อ 5. สิ้นค้ารีไซเคิลเป็นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำเราไม่ควรนำมาใช้ รองลงมา มีผู้ตอบผิดจำนวน 11 คน คือข้อ 1. ปัญหาขยะไม่ได้เกิดจากบ้านเรือนเพราะขยะจากบ้านเรือนส่วนมากเป็นขยะแห้ง จึงไม่มีกลิ่นรบกวนหรือเหม็น และข้อ 8. คุณทิ้งหลอดไฟ แบตเตอรี่ และยาฆ่าแมลงรวมกับขยะแห้งทั่วไป เพื่อความสะดวกในการทิ้ง และผู้ตอบผิดน้อยสุดจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.69 คือข้อ 4.ท่านจะบอกให้คนในบ้านแยกขยะและทิ้งขยะในถังให้ถูกสุขลักษณะ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ความตระหนักในการจัดการขยะ

เนื้อหา	n = 26			
	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	%	จำนวน	%
1. ปัญหาขยะไม่ได้เกิดจากบ้านเรือน เพราะขยะจากบ้านเรือนส่วนมากเป็นขยะแห้งจึงไม่มีกลิ่นรบกวนหรือเน่าเหม็น	15	57.69	11	42.30
2. ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในด้านต่างๆ เช่น สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	18	69.2	8	30.76
3. ท่านจะหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกและโฟม เพราะย่อยสลายได้ยากในธรรมชาติ	23	88.46	3	11.53
4. ท่านจะบอกให้คนในบ้านแยกขยะและทิ้งขยะในถังให้ถูกสุขลักษณะ	24	92.30	2	7.69
5. สินค้ารีไซเคิล เป็นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ เราไม่ควรนำมาใช้	11	42.30	15	57.69
6. การแยกขยะเพื่อนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก แม้จะเสียเวลาบ้างแต่ก็ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมาก และลดปริมาณขยะได้เป็นอย่างดี	19	73.07	7	26.92
7. กระดาษที่ใช้เขียน ควรใช้เพียงด้านเดียวก็พอ	16	61.53	10	38.46
8. คุณทิ้งหลอดไฟ แบตเตอรี่ และยาฆ่าแมลงรวมกับขยะแห้งทั่วไปเพื่อความสะดวกในการทิ้ง	15	57.69	11	42.31
9. เมื่อคุณนำถุงขยะในบ้านไปทิ้งและเห็นที่รวมขยะของส่วนรวมมีขยะอยู่เต็มถัง จึงวางขยะไว้ข้างถังขยะโดยมัดถุงไว้เรียบร้อย	20	76.92	6	23.07
10. บริเวณบ้านของคุณมีพื้นที่มาก จึงกำจัดขยะโดยการเทกองไว้กลางแจ้งและปล่อยให้ขยะย่อยสลายเองตามธรรมชาติ	17	65.38	9	36.61
Σx	17.8	68.45	8.2	31.55

5. ปริมาณขยะภายหลังการดำเนินการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาปริมาณขยะจากการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง กรณีศึกษา ณ ตลาดนัดหน้าวัดเขาตระเครา ซึ่งก่อนดำเนินการศึกษามีปริมาณขยะน้ำหนัก 390 กิโลกรัม จำแนกรายละเอียดเป็นขยะเปียกได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ เป็นต้น น้ำหนัก 195 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนขยะแห้ง ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติก เป็นต้น น้ำหนัก 110 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 28.2 และขยะอันตราย ได้แก่ ถ่านไฟฉาย กระดาษพิษ เป็นต้น น้ำหนัก 85 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 21.8 ภายหลังดำเนินการกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า มีปริมาณขยะจำนวน 285 กิโลกรัม จำแนกเป็นขยะเปียกน้ำหนัก 160 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมา

ปริมาณขยะแห้งน้ำหนัก 95 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 33.3 และปริมาณขยะอันตรายน้ำหนัก 30 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 10.5 และจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ กรณีศึกษา ณ ตลาดนัดหน้าวัดเขาตระเครา ทำให้ปริมาณขยะลดลงหลังจากเดิมคิดเป็นร้อยละ 26.9 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ประเภทของขยะแต่ละชนิด พบว่า ประเภทชนิดของขยะที่ลดลงมากที่สุด คือ ขยะอันตราย ลดลง 55 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 14.10 รองลงมาเป็นขยะเปียกลดลง 35 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 8.97 และขยะแห้งลดลงน้อยสุด 15 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 3.84 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ปริมาณขยะภายหลังการดำเนินการมีส่วนร่วม

ประเภท	น้ำหนัก (กิโลกรัม)			
	ก่อนดำเนินการ	หลังดำเนินการ	ผลต่าง	ร้อยละ
ขยะเปียก	195	160	35	8.97
ขยะแห้ง	110	95	15	3.84
ขยะอันตราย	85	30	55	14.10
รวม	390	285	105	26.92

6. ผลการประเมินกระบวนการมีส่วนร่วม

กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินผลกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะซึ่งประกอบด้วยด้าน โครงสร้างและบทบาท รายละเอียดดังนี้

ด้านโครงสร้างของกระบวนการมีส่วนร่วมทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผลของการประเมินด้าน โครงสร้างในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์ ($\bar{x} = 4.10$) (2) เนื้อหาองค์ความรู้เรื่องการจัดการขยะ ($\bar{x} = 3.89$) โดยถ่ายทอดผ่านสื่อวีดิทัศน์ ($\bar{x} = 4.06$) สื่อจากบุคคลที่เป็นวิทยากร ($\bar{x} = 4$) และสื่อเอกสารแผ่นพับ ($\bar{x} = 3.61$) (3) กิจกรรมแผนงาน/โครงการ ($\bar{x} = 3.84$) (4) กิจกรรมการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.73$) (5) แผนปฏิบัติตามโครงการ ($\bar{x} = 3.34$) และ (6) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.33$) ตามลำดับ

ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผลการประเมินด้านบทบาทการมีส่วนร่วมใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.43$) ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.74$)

มีผู้ตอบจำนวนมาก ($\bar{x} = 4.23$) จากคำถามข้อ 6. ท่านเห็นด้วยกับคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อได้มาประสานปรึกษาหารือกิจกรรม/โครงการต่างๆ รองลงมา ($\bar{x} = 3.84$) จากคำถามข้อ 5. ท่านได้รับทราบปัญหาด้านขยะมูลฝอยด้วยตัวท่านเอง ($\bar{x} = 3.73$) จากคำถามข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในนำเสนอโครงการที่เป็นประโยชน์หรือสามารถแก้ไขปัญหาด้านขยะในที่ประชุม ($\bar{x} = 3.65$) จากคำถามข้อ 4. ในกรณีที่การตัดสินใจเลือกโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาท่านแสดงความคิดเห็นโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ($\bar{x} = 3.61$) จากคำถามข้อ 3. ท่านร่วมพิจารณาการดำเนินการในการกำจัดขยะในพื้นที่ และมีผู้ตอบจำนวนน้อย ($\bar{x} = 3.38$) จากคำถามข้อ 2. เมื่อมีการประชุมท่านสนใจที่จะเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ (2) การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$) มีผู้ตอบคำถามจำนวนมาก ($\bar{x} = 3.73$) จากคำถามข้อ 4. ในการจัดการขยะเป็นการเพิ่มช่องทางในการสร้างรายได้แก่ทุกฝ่าย รองลงมา ($\bar{x} = 3.69$) จากคำถามข้อ 3. การจัดการขยะในพื้นที่ทำให้ชุมชนของท่านมีชื่อเสียงและสภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ($\bar{x} = 3.61$) จากคำถามข้อ 5. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเพื่อชุมชนมากขึ้น และจากคำถาม ข้อ 6. การทำปฎิชีวนภาพทำให้ปัญหาด้านขยะในชุมชนลดลง ($\bar{x} = 3.42$) จากคำถาม ข้อ 2. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และมีผู้ตอบจำนวนน้อย ($\bar{x} = 3.23$) จากคำถามข้อ 1. ท่านมีโอกาสได้แสดงความรู้ ความสามารถในการพัฒนาพื้นที่ (3) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$) มีผู้ตอบคำถามจำนวนมาก ($\bar{x} = 3.80$) จากคำถามข้อ 5. ท่านเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องการกำจัดขยะ รองลงมา ($\bar{x} = 3.73$) จากคำถามข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.26$) จากคำถามข้อ 2. ท่านได้ร่วมดำเนินการกิจกรรม/โครงการกำจัดขยะ ($\bar{x} = 3.15$) จากคำถามข้อ 6. ท่านมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาชนช่วยกันลดปริมาณขยะ ($\bar{x} = 3.03$) จากคำถามข้อ 4. ท่านเป็นผู้ติดต่อประสานงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านงบประมาณวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน และมีผู้ตอบจำนวนน้อย ($\bar{x} = 3$) จากคำถามข้อ 3. ท่านให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการศึกษาข้อมูลด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่ของท่าน (4) การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) มีผู้ตอบจำนวนมาก ($\bar{x} = 3.30$) จากคำถามข้อ 6. คำถามว่า ท่านมีความเต็มใจที่จะให้ประชาชนหรือบุคคลภายนอกเข้าร่วมประเมินการดำเนินงานโครงการกำจัดขยะในพื้นที่ของท่าน รองลงมา ($\bar{x} = 3.26$) จากคำถามข้อ 4. ท่านได้รับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของประชาชนจากโครงการลดปริมาณขยะในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.19$) จากคำถามข้อ 2. ท่านเต็มใจที่จะปรับปรุงผลการดำเนินงานโครงการกำจัดขยะในพื้นที่ ($\bar{x} = 3.11$) จากคำถามข้อ 5. ท่านร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3$) จากคำถามข้อ 3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการ

ปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐด้านสิ่งแวดล้อม และมีผู้ตอบจำนวนน้อย ($\bar{x} = 2.96$) จากคำถามข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานและสรุปผลการดำเนินงาน (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การประเมินผลกระบวนการมีส่วนร่วม

n = 26		
กระบวนการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	ระดับ การมีส่วนร่วม
โครงสร้าง	3.71	มาก
1. วัตถุประสงค์	4.10	มาก
2. เนื้อหาด้านองค์ความรู้เรื่อง ขยะ		
2.1 วิถีทัศน์	4.06	มาก
2.2 วิทยาการ	4	มาก
2.3 เอกสารแผนพับ	3.61	มาก
3. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	3.33	ปานกลาง
4. กิจกรรมการมีส่วนร่วม	3.73	มาก
5. กิจกรรมแผนงาน/โครงการ	3.84	มาก
6. . แผนปฏิบัติตามโครงการ	3.34	ปานกลาง
บทบาท	3.43	มาก
ด้านการตัดสินใจ	3.74	มาก
1. ท่านมีส่วนร่วมในนำเสนอโครงการที่เป็นประโยชน์หรือสามารถ แก้ไขปัญหาขยะในที่ประชุม	3.73	มาก
2. เมื่อมีการประชุมท่านสนใจที่จะเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ	3.38	ปานกลาง
3. ท่านร่วมพิจารณาการดำเนินการในการกำจัดขยะในพื้นที่	3.61	มาก
4. ในกรณีที่การตัดสินใจเลือกโครงการไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ท่านแสดงความคิดเห็นโต้แย้งอย่างมีเหตุผล	3.65	มาก
5. ท่านได้รับทราบปัญหาด้านขยะมูลฝอยด้วยตัวของตนเอง	3.84	มาก
6. ท่านเห็นด้วยกับคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อได้มา ประสานปรึกษารื้อกิจกรรม/โครงการต่างๆ	4.23	มากที่สุด

ตารางที่ 8 (ต่อ)

n = 26		
กระบวนการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	ระดับ การมีส่วนร่วม
<u>ด้านปฏิบัติการ</u>	3.32	ปานกลาง
1. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์	3.73	มาก
2. ท่านได้ร่วมดำเนินการกิจกรรม/โครงการกำจัดขยะ	3.26	ปานกลาง
3. ท่านให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการศึกษา ข้อมูลด้านขยะมูลฝอยในพื้นที่ของท่าน	3	ปานกลาง
4. ท่านเป็นผู้ติดต่อประสานงาน เพื่อขอรับการสนับสนุนในด้าน งบประมาณวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน	3.03	ปานกลาง
5. ท่านเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องการกำจัดขยะ	3.80	มาก
6. ท่านมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาชนช่วยกันลดปริมาณขยะ	3.15	ปานกลาง
<u>ด้านรับผลประโยชน์</u>	3.54	มาก
1. ท่านมีโอกาสได้แสดงความรู้ ความสามารถในการพัฒนาพื้นที่	3.23	ปานกลาง
2. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมาใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวัน	3.42	มาก
3. การจัดการขยะในพื้นที่ทำให้ชุมชนของท่านมีชื่อเสียงและสภาพ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น	3.69	มาก
4. การจัดการขยะเป็นการเพิ่มช่องทางสร้างรายได้ให้แก่ทุกฝ่าย	3.73	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการเพื่อชุมชนมากขึ้น	3.61	มาก
6. การทำนุยชีวภาพทำให้ปัญหาด้านขยะในชุมชนลดลง	3.61	มาก
<u>ด้านประเมินผล</u>	3.13	ปานกลาง
1. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานและสรุปผลการดำเนินงาน	2.96	ปานกลาง
2. ท่านเต็มใจที่จะปรับปรุงผลการดำเนินงาน โครงการกำจัดขยะในพื้นที่	3.19	ปานกลาง
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ภาครัฐด้านสิ่งแวดล้อม	3	ปานกลาง
4. ท่านได้รับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของประชาชนจาก โครงการลดปริมาณขยะในพื้นที่	3.26	ปานกลาง
5. ท่านร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ	3.11	ปานกลาง
6. ท่านมีความเต็มใจที่จะให้ประชาชนหรือบุคคลภายนอกเข้ามา ร่วมประเมินผลการดำเนินงาน โครงการกำจัดขยะในพื้นที่ของท่าน	3.30	ปานกลาง

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัย เรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยขอเสนอข้อวิจารณ์ ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อมมากทุกวันจากโทรทัศน์ (65.4 %) รองลงมา คือจากหนังสือพิมพ์ (61.5 %) และจากวิทยุ (53.8 %) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจกับสภาพสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสื่อสารมวลชนที่นำเสนอข้อมูลในชีวิตประจำวัน ที่รวดเร็ว ทันสมัย ทันเหตุการณ์ บรรยายพร้อมภาพจริง อีกทั้งการรายงานข่าวสารติดตามข้อมูลตลอด พร้อมวิจารณ์เสนอแนะและรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่จากระบบสื่อสารด้วยเช่นกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากการประชุม/สัมมนา (38.5 %) และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (11.5 %) แสดงให้เห็นว่า ภาครัฐไม่ได้ให้ความสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อมของจากตัวบุคคล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในการติดต่อสื่อสาร และระบบราชการในการประชุม/สัมมนาตามแผนงานหรือโครงการ ทำให้ขาดการติดต่อเชื่อมโยงข้อมูลที่ต่อเนื่องและชัดเจนจากภาครัฐ ซึ่งอาจมีผลต่อบทบาทหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่างทั้งทางตรงและทางอ้อมในการพัฒนาตำบลเพื่อการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม (มาตรา 290) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

จากการศึกษาประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก ($\bar{x} = 20.12$) และเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมจำนวนน้อย ($\bar{x} = 5.87$) แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างสามารถเรียนรู้ประสบการณ์บางอย่างได้แต่ยังขาดทักษะความชำนาญทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านอื่นๆ อีกทั้งสภาพพื้นที่เป็นเกษตรกรรม ซึ่งเคยมีปัญหาและตัวอย่างในการจัดการสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้าน เช่น ปัญหาดินเป็นพิษ จึงทำให้ขาดประสบการณ์ในการศึกษาปัญหาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขในการจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านขยะ น้ำเสีย และอากาศ เป็นต้น ส่วนความรู้เจตคติและความตระหนักในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความรู้ในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 20.12$) เจตคติในการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 15.5$) และความตระหนักในการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 17.8$) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับมาก การอบรมเป็นการปลูกฝังความรู้ จึงควรปลูกกระตุ้นทางจิตใจให้เกิดการพัฒนาความรู้และโน้มน้าวเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้นจนสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างถูกต้องและ

มีประสบการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ประพล (2542) กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน จะมีความตระหนักที่แตกต่างกันด้วย และสอดคล้องกับ ศรีสุรางค์ (2542) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความรู้เกี่ยวกับ มูลฝอย และสิ่งปฏิกูลอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 49.4 และสอดคล้องกับนิรชรา และคณะ (2544) ที่กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นคือ ต้องการความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และความก้าวหน้า จะมีความภาคภูมิใจในการทำงานถ้างานที่เขาทำประสบความสำเร็จ และมั่นคงในอาชีพ

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามมติข้อตกลงของกลุ่มในการกำหนดกิจกรรมแผนงานของโครงการรณรงค์ทิ้งขยะถูกที่ ถูกถัง กรณีศึกษา ณ ตลาดนัดหน้าวัดเขาตะเครา โดยมีการประชาสัมพันธ์โครงการทางหอกระจายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์หน้าตลาดนัด การตั้งวางถังขยะ (ขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย) บริการตามจุดต่างๆ ซึ่งก่อนดำเนินการโครงการมีปริมาณขยะจำนวน 390 กิโลกรัม และหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการตามโครงการ พบว่า มีปริมาณขยะจำนวน 285 กิโลกรัม ซึ่งลดลงจากเดิมจำนวน 105 กิโลกรัม (26.92 %) โดยประเภทขยะที่ลดลงมากที่สุดคือ ขยะอันตราย (14.10%) รองลงมาเป็นขยะเปียก (8.97%) และน้อยสุดเป็นขยะแห้ง (3.84 %) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ เจตคติ ความตระหนัก ความสำนึก และทักษะในการจัดการขยะและเกิดพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของกลุ่มที่สามารถกระตุ้นประชาชนในพื้นที่ร่วมดำเนินการพัฒนาอย่างได้ผล

สำหรับผลการประเมินกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างทั้งด้าน โครงสร้างและบทบาทในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) จากโครงสร้าง 6 ด้าน คือ 1) วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) 2) เนื้อหาขององค์ความรู้ที่ถ่ายทอดในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) จากสื่อวีดิทัศน์ การบรรยายของวิทยากรและเอกสารแผ่นพับ ($\bar{x} = 4 / 3.61 / 3.38$) 3) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 4) กิจกรรมกลุ่มการมีส่วนร่วม 5) กิจกรรมแผนงาน/โครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.38 / 3.73 / 3.84$) และ 6) แผนปฏิบัติการตามโครงการรณรงค์ทิ้งขยะถูกที่ ถูกถัง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) ส่วนด้านบทบาท การมีส่วนร่วม 4 ด้านคือ 1) ร่วมตัดสินใจ และ 2) ร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 3.74 / 3.54$) 3) ร่วมปฏิบัติการ และ 4) ร่วมประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32 / 3.13$) ตามลำดับ สรุปผลการประเมินจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาทั้งในด้านการรับรู้ข้อมูลสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ความรู้ เจตคติ และความตระหนักในการจัดการขยะเป็นปัจจัยส่งผลให้ในด้านโครงสร้างและบทบาทการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันทำให้ปริมาณขยะลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ

ปาลชนิด (2544) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหญิงในการพัฒนาท้องถิ่นจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ร่วมวางแผน/ตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล.เช่นเดียวกับ เสรษฐพงษ์ (2541) ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ ทักษะและระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง